

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΑΤΣΗΣ

Πάνου 'Ιωαννίδη

Ε Ι Κ Ο Ν Α	Η Χ Ο Ϛ
<p>Διάρκεια 2' 14"</p>	<p><u>Μουσική</u> Παιδί τής Πέτρας Παιδί τής Μυγδαλιάς Παιδί δικό μας.</p>
<p>'Ενότης αγάλματος</p> <p>Χωριό</p> <p>Σπίτι</p> <p>Γραφεῖο</p> <p>Φωτογραφίες</p> <p>Δωμάτιο νησιᾶς</p> <p>40"</p>	<p>Πῆρες ἀπό τήν Πέτρα τή ψυχή Κι ἀπ'τόν 'Ανθό της τήν καρδιά σου. Γεννήθηκες Γεννάρη μέ τά χιόνια Καί σέ βαπτίσαν, ἀνοιξη. Κυριάκοι</p> <p>Λέκα χρόνια μετά τή θυσία του πήγαμε νά τόν ξαναβροῦμε στό χωριό του. Ν'ἀκούσουμε τήν ἱστορία του καθώς τή δικηγοῦνται τά βράχια πού τά κατεργάστηκε ὁ καιρός κι ὁ μύθος τῶν ἀνθρώπων,</p> <p>Ὅπως τή διαφύλαξε τό Παλαιχώρι, τό χωριό του,</p> <p>τά στενορρύμια καί τό χωριατόσπιτο πού στήν ἥσυχη γωνιά του μεγάλωσε</p> <p>τό κρεβάτι, τά βιβλία, τό τραπέζι μέ τά μισοτελειωμένα γραφτά του, τό μπουκάλι τοῦ μελανιοῦ του κι ἡ πένα του, τά γυαλιά του οἱ φωτογραφίες ξεθωριάσμένες στούς τοίχους καί τό δωμάτιο τής νησιᾶς.</p> <p><u>ΦΩΝΗ:</u> 'Αλ'ηθεια, πόσο πεθύμησα τήν γλυκιᾶ ζεστασιά τής νησιᾶς μας ἐκεῖ στήν τόσο γνώριμη γωνιά.</p> <p>Ταῦτες τίς μέρες μέ τό τσουχτερό κρύο, πόση χαρά μάς ἔδινε πού μαζεμένοι γύρω της χαιρόμασταν στήν στοργή τοῦ σπιτιοῦ. Ὅμως</p>

Ε Ι Κ Ο Ν Α	Η Χ Ο Σ
	<p>μιά άλλη στοργή για τὸν ἀνυπόφορο δεσμό που κρατάει σκλάβο τὸ νησί μας, μᾶς ἔστρωσε σὲ ἓνα δύσκολο δρόμο καὶ πήραμε τὴν ἀπόφαση</p>
<p><u>KAM 2</u> Μ.Σ Ἀφηγητής</p>	<p>Μέσ στο σὺδδαύλισμα τῆς φλόγας μᾶς μίλησαν οἱ γέροι γονιοὺ του. Ὁ Χριστοφῆς καὶ ἡ Κυριακοῦ. Ἐδῶ μέσα ὁ Κυριάκος ζεῖ. Καὶ συνεχίζει νὰ μιλάει καὶ ν' ἀκούει:</p>
<p><u>T/K</u> Συνέχεια ἀρ.2 Διάρκεια 1'30" <u>T/K</u> Συνεχίζει νὰ γυρίζει</p>	<p>Ἦχος Γουέστρεξ Πατέρας -Μάνα-Πατέρας: Μᾶς ἀγαποῦσε ὅλους πολὺ.</p>
<p><u>KAM 2</u> Μ.Κ.Α Ἀφηγητής</p>	<p>Ἐδῶ τ' ἀδέρφια του τὸν θυμοῦνται ἀκόμα, σὰν παιδί, ἀτίθασσο καὶ ζωηρό, Πάντα πρῶτο στο σχολεῖο καὶ στο παιγνίδι, σκανδαλιάρικο.</p>
<p><u>T/K</u> Γεώργος Μάτσης Διάρκεια: 1'36"</p>	<p>ΗΧΟΣ ΓΟΥΕΣΤΡΕΞ: Ὅτι θά ἐπιστρέψη.</p>
<p><u>KAM I</u> Ἐπιστολή ἀρ.1</p>	<p><u>ΦΩΝΗ</u>: Ἐζησα μέχρι τοῦ 13ου ἔτους τῆς ἡλικίας μου πλησίον τῶν γονέων μου παρακολουθῶν τὰ μαθήματα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολεῖου καὶ βοηθῶν ταυτοχρόνως αὐτοὺς εἰς διαφόρους γεωργικὰς ἐργασίας.</p>

ΕΙΚΟΝΑ	ΗΧΟΣ
Άλλη επιστολή ;;	<u>ΦΩΝΗ</u> : Τόν Σεπτέμβριον του 1939 ενεγράφην εις τό Γυμνάσιον Ἀμμοχώστου, τῆ ἀποκλειστικῆ συνδρομῆ τοῦ ἐκ Πατρός θείου μου κ. Ἰωάννου Κ. Μάτση, Ἐμπόρου ἐν Ἀμμοχώστῳ, εις τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποίου παρέμενα.
<u>KAM 2</u> M.K.A Ἀφηγητής	Αὐτὰ γράφει ὁ ἔφηβος Μάτσης σέ μιὰ Γυμνασιακὴ αὐτοβιογραφία του τῆς ἴδιας ἐποχῆς εἶναι κι ἓνα ἡμερολόγιο σ' ἓνα κώδικα δικό του.
<u>KAM 3</u> Κώδικας ἀρ.2	πού μαζί μέ τό ξύπνημα τῆς ἀτομικότητος, πού θέλει ἴσως νά κρατήσῃ δικιά του, κρύβει ἴσως κι ἓναν ἔρωτα, μιὰ περιπέτεια, ἓνα παράτολμο ὄνειρο, ποίος ξέρει;
<u>KAM 2</u> Ἀφηγητής	Στό Γυμνάσιο, ὅπως καί στό Δημοτικό, ἦταν ζωηρός κι ἡ ἱκανότητά του νά ἐπιβάλλεται καί νά ἡγεῖται γίνεται ἀκόμα πιά ἐκδηλη. Γιά τά χρόνια αὐτά μάς μιλάει ἓνας συμμαθητήσ του ὁ κύριος Χατζῆκος.
<u>MIE T/K</u> Συνέχεια ἀρ.3 Χατζῆκος διάρκεια 0'33"	τελειώνει: μέ τό ἀνάστημά μου.
<u>MIE I</u> Ἐπιστολή ἀρ.3	<u>ΦΩΝΗ</u> : Ὁ κόσμος σήμερα, ὕστερα ἀπό ἓνα τρομερό αἰματοκύλισμα παλαίει σέ ἓνα πέλαγος ἰδεολογιῶν καί ἡ νεολαία βρίσκεται μπροστά σέ πραγματικὸ ἀδιέξοδο. Ἀλλά ἡ Ἑλληνικὴ Νεολαία δέ θά βρεθῆ ποτέ σέ μιὰ τέτοια θέση.

Ε Ι Κ Ο Ν =Α	Η Χ Ο Σ
	<p>Μοναδική της ιδεολογία πρέπει να είναι ή ιδεολογία της Ελλάδας.</p>
<p><u>ΜΙΕ 3</u> φωτ.Μάτση στο γραφεϊο</p>	<p>"Ας τής δώσουμε τό κάθε τι.Καί τή ζωή μας άκόμα.Γιατί άν πραγματικά μιá φορά κανείς πεθαίνει,τό να πεθάνη κανείς για τήν Ελλάδα θεία είναι ή δάφνη.</p>
<p><u>ΜΙΕ 1</u> έπιστολή άρ.3</p>	<p>Μή ξεχνάτε πώς έμεϊς θ'άποτελέσουμε τά αύριανά στελέχη του Έλληνικού στρατού Μή ξεχνάτε πώς σήμερα ή Ελλάδα δέν είναι τίποτε άλλο παρά Νεκροθήκη Ημιθέων,όπως τήν άποκάλεσε ο Βύρων.Μή ξεχνάτε πώς είμαστε Έλληνες.Καί σαν τέτοιoids σταθοϋμε στο ύψος τής Ιστορίας μας,περήφανοι και 'Αξιοπρεπεϊς...."</p>
<p><u>ΜΙΕ 2</u> Μ.Κ.Α 'Αφηγητής</p>	<p>Αυτά δέν τά ύπογράμμιζε σε κάποιο του βιβλίο!"Όχι!Τάγραφε ο ίδιος ο έφηβος τότε Κυριάκος.Εϊναι άποσπάσματα μιās άντιφώνησής του προς τό Γυμνασιάρχη του κού γραφτηκε τόν Ιούνιο του 1945 όταν ο Κυριάκος διαλέχτηκε από τους συμμαθητές του να μιλήση στήν τελική γιορτή του σχολείου. Μίλησε τότε Δεκατρία χρόνια πιο ύστερα ξαναμίλησε στο Δίκωμο!Μά όχι!"Εχουμε άκόμα πολύ δρόμο να διανύσουμε.</p> <p>Για δεκαεφτά μήνες μετά τήν άποφοΐτησή του εργάζεται στο Τμήμα Ευλείας και 'Υλικών Οϊκοδομās γνωστού 'Εμπορικού Οϊκου στήν 'Αμμόχωστο.Παράλληλα αναπτύσσει Κοινωνική και έθνηκή δράση,δημοσιογραφεί</p>

Ε Ι Κ Ο Ν Α	Η Χ Ο Σ
	<p>οά μέλος του Έκλογικού Έπιτελείου του Έθνικού Συνδυασμού, παίζει ενεργό ρόλο στις Δημοτικές εκλογές και εκφωνεί μερικούς θαυμάσιους λόγους. Μετά έρχεται μια δίκαια κερδισμένη ύποτροφία. Τοῦ τήν προσφέρει η Κυπριακή Άγροτική Έταιρία. Θα σπουδάση Γεωπονία.</p>
<p><u>ΚΑΜ Ι</u> Έμερολόγιο</p>	<p><u>ΦΩΝΗ</u>: "12 Οκτωβρίου 1946. Έ πρώτη μέρα ενός μεγάλο χρόνου, διαρκείας πολλών έτων. Έ μεγάλη μέρα της ζωής μου, η μέρα που διαγράφει σταθερά κι ακλόνητα το μέλλον μου. Φεύγω από την Κύπρο, για να ακολουθήσω τα μαθήματα της Γεωπονικής Σχολής Θεσσαλονίκης.</p>
<p><u>ΜΙΕ Τ/Κ</u> συνέχεια άρ.4 Διάρκεια</p>	<p>Έχος Γουέστρεξ Τελειώνει: του έδάφους</p>
<p><u>ΣΟΥΠΕΡ Β.Μ</u> Όνομα Σαββίδης</p>	
<p><u>ΜΙΕ Ι</u> Φωτ. Σαββίδης Μάτσης Δρουσιώτης</p>	<p><u>ΦΩΝΗ</u>: Έγλη την διάρκεια της παραμονής μου στην Ελλάδα, συνέπεσε με τις ζωφερώτερες μέρες του έμφυλίου σπαραγμού δέν έμεινα άπαθής... Άντίθετα, πολέμησα, μ' όλη την δύναμη της ψυχής μου, υπηρετώντας στην πολιτοφυλακή λαμβάνοντας μέρος σε φοιτητικές έξορμήσεις σε προκεχωρημένα στρατιωτικά φυλάκια στην Μακεδονική Ύπαιθρο.</p>

ΕΙΚΟΝΑ	ΗΧΟΣ
<p><u>ΜΙΕ Τ/Κ</u> Συνέχεια άρ.5</p> <p><u>ΣΟΥΠΕΡ Β/Μ</u> Όνομα Δρουσιώτης</p>	<p>Δρουσιώτης. .....πάνω άπ'όλα άνθρωπος.</p>
<p><u>ΜΙΕ Ζ Ι</u> Φωτ.προηγούμενη</p>	<p><u>ΦΩΝΗ</u>: Έμαθα πάντα στη ζωή ν'άγαπώ και νά έχτιμώ τους ιδεολόγους αγωνιστές που ξέρουν πώς ν'αγωνιστούν για ένα ιδανικό, άδιάφορο ποιό είναι αυτό. Άρκει νά τό πιστεύουν".</p>
<p><u>ΚΑΜ 3</u> Φωτ.</p>	<p>Τά χρόνια περνούσαν μεστά σέ έθνική,πνευματική και πανεπιστημιακή δράση. Και στίς 21 'Ιουνίου 1952</p>
<p><u>ΚΑΜ Ι</u> Δίπλωμα</p>	<p><u>ΦΩΝΗ</u>: "Ένώπιον του πρυτάνεως κ.Κ Λειβαδά και του κοσμήτορος κ,Ι.Κορωναίου έδώσαμε τον νενομισμένον Όρκον και έλάβομεν τον τίτλον του Γεωπόνου. Άλλά ό τίτλος δέν κοσμεί τον άνθρωπον,ό άνδρας δικαιώνει τον τίτλον"</p>
<p><u>ΚΑΜ 3</u> Μ.Σ Γιάννης</p>	<p>Ό Κυριάκος γυρνώντας στην Κύπρο,πιάνει δουλειά στο άγρόκτημα της Κυπριακής Άγροτικής Έταιρείας,που βρίσκεται στα Κούκλια, Άμμοχώστου. Έδω δουλεύοντας σκληρά την ζή ό ίδιος,δραματίζεται και βάζει στο χαρτί τά σχέδια του για μιά Γεωργική Μεταρρύθμιση.</p>

Ε Ι Κ Ο Ν Α

Η Χ Ο Σ

Βλέπει καθαρά και τό διατυπώνει στους στοχασμούς του πώς ή γή πρέπει να δοθη στους φυσικούς της κατόχους, αυτούς που τή δουλεύουν. Τουρκοί κι Έλληνες τών Κουκλιών δε θα ξεχάσουν ποτέ τόν ευγενικό νέο που τούς συμπαραστέκεται και τούς συμβουλεύει και τούς αγαπά. 'Ο αγώνας του 55 τόν βρίσκει ώριμο πιά άντρα, 29 χρόνων. Μαζί με τόν Αύξεντίου οί δυό τους ήταν προσωπικοί φίλοι, μπαίνουν απ' τούς πρώτους στόν αγώνα. Γίνεται Γενικός Σύνδεσμος τής 'Οργανώσεως και έγκαθίσταται στό 'Αγρόκτημα τής 'Αχεράς. Παίρνει τό ψευδώνυμο "Μιλτιάδης". Και αποδύεται σε μία δράση που καλύπτει όλη τήν Κύπρο. Συνεργάζεται στενά με τόν Διγενή και τόν Αύξεντίου, παίρνει μέρος σ' έπιχειρήσεις, προσφέρει τό κορμί και τό σπάνιο πνεύμα του.

ΜΙΕ Τ/Κ

Συνέχεια άρ.6

Διάρκεια 5'14"

ΣΟΥΠΕΡ Β/Μ

όνομα

Κοντοπούργος

.....και ήτο περήφανος γι' αυτό

ΚΑΜ 3

Μάτσης Γ

Μερικά πράματα θε θα τά ξεχάσω ποτέ από τις μέρες εκείνες στην 'Ομορφίτα. Ένα είναι ή φυσικότητά με τήν όποιαν δεχόταν τά δεινά και τόν πόνο. Σά μέρος του παιχνιδιού. Πράγμα που έκανε τούς

ΕΙΚΟΝΑ

ΗΧΟΣ

βασανιστές του να τον σέβονται και να τον ξεχωρίζουν. Κάτι άλλο που θυμούμαι είναι η ανθρωπιά που έδειξε ένας γέρος τεύρκος επικουρικός. Τίς ατέλειωτες ώρες που κρατούσαν τον Κυριάκο ξύπνιο για να του τσακίσουν τὰ νεύρα, ο γέρο-επικουρικός τον άφηγε να κοιμηθῆ λιγάκι, με κίνδυνο να χάση τῆ δουλειά του. Είχε άγαπήση τον Κυριάκο και τ'όδειχνε. Ο μόνος τους καυγάς ήταν ^{ποτός} να πρωτοδιαβάσει τῆν "Ελληνική έφημερίδα που έστελλαν στον Κυριάκο. Ένα άλλο έπεισόδιο που θυμάμαι ήταν τό έξῆς: Στο κελλάι που είχαν τον Κυριάκο υπῆρχε στο τοίχο χαραγμένη από κάποιο προκάτοχό του ἡ λέξη "Ελευθερία". Τό πρωί ο ήλιος έριχνε άπάνω της μιὰ δέσμη άχτίδες. Άπ'αυτή τῆ συμβολική σύμπτωση ο Κυριάκος άντλούσε κουράγιο, έμψυχωνόταν. Ένα πρωί, άπρόσμενα, έστειλε μήνυμα στον άνακριτή του πώς θέλει να τον ίδῆ. Ο Άγγλος ἦρθε τρεχάτος στο κελλάι έλπίζοντας πώς ο Κυριάκος λύγισε. Μόλις τον είδε ο Κυριάκος τοῦοειξε τῆ φατισμένη λέξη και τοῦ είπε.:

ΚΑΜ Ι
Φωτ. Κυριάκου
κρατητηρίων

ΦΩΝΗ: "Μέ ρώτησες πολλές φορές γιατί δέν ήροβαίνω σε άποκαλύψεις, γιατί δέ δέχομαι τίς άμοιβές που μου προτείνετε. Αυτή έδω είναι ἡ άπάντηση. Στο τοίχο! Δέν είναι θαυμάσιο!;"

Ε Ι Κ Ο Ν Α	Η Κ Ο Σ
<p><u>KAM 3</u> Γιάν.Μάτσης</p>	<p>Κάτι άλλο επίσης πού δέν θά ξεχάσω είναι ή επίσκεψη του Κυβερνήτου Σέρ Τζών Χάρτινκ στην Όμορφίτα κι ή προσπάθειά του νά πείση τόν Κυριάκο νά του παραδώση έναντι ένός μυθικού ποσοῦ τόν Διγενή καί νά τόν βοηθήση στην έπιβολή μιᾶς πολιτικῆς λύσεως. Ο Κυριάκος θαρρετά κτύπησε τό χέρι στό τραπέζι καί ἀπάντησε.</p>
<p><u>KAM I</u> Φωτογραφία Μάτση</p>	<p>"Εξοχώτατε!Οὔ περί χρημάτων τόν ἀγώνα ποιούμεθα. Άλλά περί ἀρετῆς.Καί λυπᾶμαι γιατί μέ προσβάλλετε ἔτσι".</p>
<p><u>KAM 2</u> Άφηγητής</p>	<p>Κι ἔφυγε!Μετά ἀπό προσωπική διαταγή του Κυβερνήτη μεταφέρεται στά κρατητήρια τῆς Κοκκινοτριμιθιάς.</p>
<p><u>KAM I</u> Φωτ.Κοκκινοτριμηθ. συρματοπλέγματα</p>	<p>Τους μήνες πού μένει στά Κρατητήρια ἀναπτύσσει μιᾶ πλούσια δράση:Φροντίζει γιά τήν υγεία,καί τή μόρφωση τῶν συκρατουμένων του,ιδίως τῶν νεαρῶν καί τῶν μαθητῶν πού ῥῶπως λείει</p>
<p><u>KAM 2</u> Κυριάκος στά κρατητήρια</p>	<p>"Θᾶναι οἱ αὐριανοί πολίτες τῆς ἐλεύθερης Κύπρου καί πρέπει νᾶναι γεροί γιά τίς εὐθῦνες πού τους περιμένουν". Ὁργανώνει τήν κουζίνα καί βελτιώνει τίς συνθηκες δια- τροφῆς.Εἰσηγεῖται μιᾶ νέα πολιτικῆ:τή διαφώτηση τῶν Ἄγγλων στρατιωτῶν.Στήν ἀρχή συναντᾶ ἀντιδράσεις. Ἀργότερα ὡστόσο ή εἰσήγησή του γίνεται δεχτή καί ἀποδίδαι πλούσιους καρπούς.</p>

ΕΙΚΟΝΑ

ΗΧΟΣ

KAM 3

Χέρι ποδ γράφει
Σελίδες που
στοιβάζονται.
Τραπέζι

Παράλληλα γράφει συνέχεια. Στοχασμούς
καί στίχους.

"Τό μεγάλο τιμόνι, τό κρατάει ή
άλυγιστη μάζα, τό σύνολο, ό κόσμος. Είναι
γι' αυτό που είμαι αίσιόδοξος. Αυτός ό
μεγάλος άγνωστος, αυτός ό ταπεινός που δεν
υπολογίζεται, αυτός στ' αλήθεια είναι εκείνος
που δεν συνθηκολογεϊ, που δε δεσμεύεται, που
οέ λυγίζει, Πίσω του πανίσχυρος σύμμαχος στέκε-
ται τό πνεύμα του θεού. Γιατί αν στήν
πραγματικότητα υπάρχει θεός σαν ποιός τάχα
νάσαι αυτός και σαν τί να εκπροσωπή; Μη μου
πήτε πως μιλω με άσέβεια. Κάθε άλλο. Πνεύμα ό
θεός. Κι αυτό τό πνεύμα δε μπορεί να είναι
τίποτ' άλλο από τό πνεύμα του καλού, ~~τό πνεύμα~~
του δικαίου, του αληθινού, ^{τό πνεύμα} που γεννά τά έργα
τά μεγάλα, τους στοχασμούς τους ξεχωριστούς,
τίς θυσίες για τό σύνολο. Κι αν προχωρήσουμε
πιό θαρρετά θα πρέπει να μη διαμφισβητήσουμε
πως κάθε άνθρωπος που έχει μέσα του τίς
άρχές αυτού του πνεύματος και δίνεται για
αυτές, έχει μέσα του και κάτι θεϊκό, είναι
ένας απόστολος αυτού του θεού, είναι ένα
μικρό θεός.

για Σερζάντ →

KAM 2

'Αφηγητής

'Εξακολουθη να δρᾷ και να οργανώνει
τή ζωή στα κρατητήρια με μόνιμη του έγνοια
είναι ή δραπέτευση. 'Αργά, σιωπηλά, ήσυχα
τήν έτοιμάζει. Και μια μέρα, μαζί με 6 άλλους
συγκρατούμενους του, μεταμφιεσμένος σε εργάτη
δραπετεύει. 'Ελεύθερος, με τό κεφάλι επικηρυγμένον
για 5.000 αρχίζει ξανά την αγωνιστική δράση.

→

Ε Ι Κ Ο Ν Α	Η Χ Ο Σ
	<p>Ἀναλαμβάνει σὸν τομεάρχης τῆς ἐπαρχίας Κυρηναίας .Μιά μετὰ τὴν ἄλλη ἀνασυγκροτεῖ καὶ ἀναδιοργανώνει τὶς ὁμάδες. Ἐμπνέει καὶ καθοδηγεῖ. Σκάβει τὴ γῆ γιὰ νέα κρησφύγετα καὶ τὴ ψυχὴ του γιὰ νὰ συλλάβῃ τὸ νόημα τῆς ζωῆς.</p>
<p><u>ΜΙΕ Τ/Κ</u> συνέχεια ἀρ.7 διάρκεια 4'00</p>	<p>Ἦχος Γουέστρεξ .....ὅταν ἔχη ξανασυλληθῆ</p>

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΤΖΗ